

Han passat quinze anys des que el jove Guillem fou assassinat a Montanejos (Alt Millars). Tenia només divuit anys quan un grup de neonazis va segar-li la vida. Aquell fet marcà tota una generació i esdevingué un símbol fins encara avui. La seua mort fou la materialització extrema del setge feixista que patia el País Valencià aquells anys, i el judici no va fer sinó accentuar la indefensió dels qui pensaren que Guillem podria haver estat qualsevol d'ells.

L'assassí va complir tan sols quatre anys de presó dels catorze a què fou condemnat. Pedro Cuevas tornava a la vida pública en diverses organitzacions neonazis, i confirmà allò que els amics de Guillem assenyalaren durant el judici: Guillem fou assassinat per les seues idees.

Ara que han passat quinze anys des d'aquell assassinat, encara tan present en la memòria col·lectiva, podem veure en perspectiva com els qui alertaven del perill neonazi, els qui no han deixat de combatre'l, tenien raó. Cal mirar enrere per entendre el context d'aquells anys, quan València acollia concerts neonazis (EL TEMPS, 16 de març del 1992) i es reclutaven mercenaris per lluitar junt als croats a la guerra de l'ex-Iugoslavia (EL

Cas Agulló: la ferida oberta

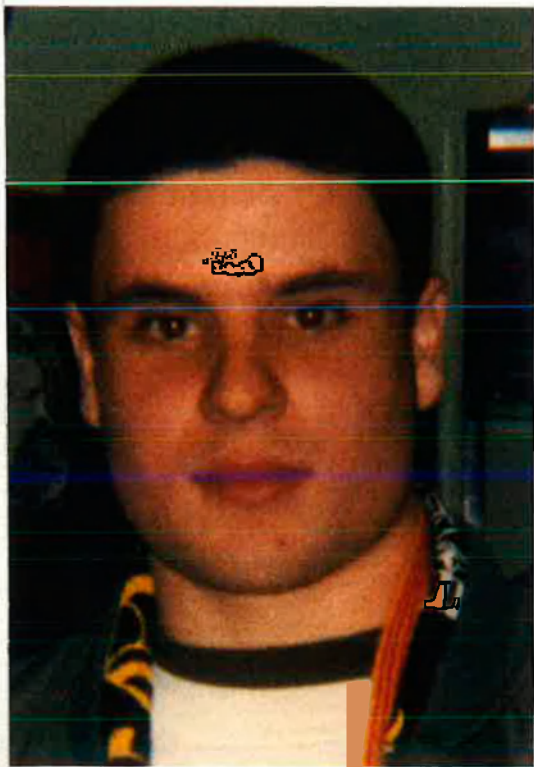
TEMPS núm. 464, maig 1993). Quan la violència neonazi omplia pàgines senceres dels diaris locals. Com ara. Quinze anys després, és ara quan es repeteix la situació. Un jove era apunyalat per un grup de neonazis a València aquest mes de febrer, en circumstàncies molt semblants a les de Guillem. Aquesta vegada la víctima fou un jove treballador de 30 anys que va salvar la vida, amb una ferida de quatre centímetres de profunditat, però similar a la que ens va deixar Pedro Cuevas a tots quan matà Guillem. Una ferida profunda que quan canvia el temps fa mal. I ara aquests temps fan molt de mal quan es veu que no s'ha après la lliçó, i que els qui vetllen per les nostres llibertats repeteixen exactament el mateix que fa quinze anys.

El cas de Guillem significà una dura batalla política, judicial i mediàtica que va atrapar molts diversos moviments socials que veien en el jove de Burjassot el seu propi reflex, que sentien que hauria pogut ésser qualsevol. Van cridar fins a deixar-s'hi la veu, fins que es va dictar sentència. Llavors quedaren ja afònics, soterrats amb Guillem, perquè la justícia espanyola ho va voler així, despolititzant el crim i criminalitzant els qui protestaren. Fou un colp dur el tractament del cas, que va acabar només amb la condemna de l'autor material, Pedro Cuevas, i deixà lliures els seus acompanyants, i que va esquivar qualsevol referència als motius polítics del crim. Fins al punt que l'acusació popular es va retirar del cas indignada. Guillem esdevingué un símbol que evidenciava l'escàs interès dels responsables públics per a desarticular els qui fomentaven i executaven l'odi més extrem.

Un escenari calent. Un any abans del judici, el 1995, es desarticulava a València l'organització neonazi ultraviolenta Acción Radical, que havia dut a terme nombroses agressions i poc abans havia publicat una llista de persones assenyalades com a objectius de les seues caceres. L'assassí de Guillem era vinculat amb aquest grupuscle, però les ridícules penes a què van ser condemnats els membres d'aquesta organització—dos mesos de presó— ja preparaven el terreny per al judici del cas Agulló. Aquesta organització tenia armes, havia significat un eix importantíssim dins el moviment neonazi europeu de principi dels 90, i els seus militants comptaven amb una reputació violenta. I només dos mesos de presó, pactats entre el fiscal i les defenses. Entre els detinguts, l'actual líder de Democracia Nacional, Manuel Canduela.

Pedro Cuevas fou condemnat per la mort de Guillem a catorze anys de presó, un any després del judici d'Acción Radical. La sentència presentava el cas com una baralla entre dos joves que havien begut una mica, que va acabar amb una víctima mortal. Cap agreujant per discriminació, pel fet que l'agressió haguera estat motivada per l'odi ideològic que l'assassí abocava sobre Agulló. I així es tancaven tres anys de batalla per la memòria i la dignitat de la víctima i els seus, i per la justícia de tot un col·lectiu social que se sentia desprotegit, enganyat i menyspreat pels governants.

La ferida ha restat oberta perquè mai no es va fer justícia. La batalla per la veritat va continuar dins la societat valenciana, que va prendre la figura de Guillem con el símbol de la lluita antifeixista. El seu

Guillem Agulló i Salvador, assassinat a Montanejos l'11 d'abril del 1993.

Guillem I Carme, el pare de Guillem Agulló, s'adreça a la gent congregada a la plaça de bous en la celebració del 25 d'abril del 1995.

cas posava de manifest que barat que eixia assassinar un jove independentista d'esquerres al País Valencià. I malauradament, el temps ha confirmat tots els advertiments d'aleshores: Pedro Cuevas tornarà al banquet dels acusats pel fet de pertànyer a una organització neonazi violenta, juntament amb 26 persones més.

El cas Panzer. L'any 2005, la Guàrdia Civil desarticulava l'organització neonazi Frente Anti Sistema (FAS). Detingué més d'una vintena de persones arreu del País Valencià i comissà material racista abundant i nombroses armes, entre les quals hi havia un llançagranades i unes quantes pistoles. Entre els detinguts hi havia Pedro Cuevas, l'únic condemnat pel cas Agulló, que era al carrer des de l'any 1998. La seua implicació en aquesta operació donava la raó als qui assenyalaren la motivació política de l'assassinat de Guillem. Però Cuevas ja havia complert la condemna per aquell succés, i fins i tot havia tingut temps i ganes de formar part, presumptament, d'un nou entramat neonazi.

Però fou l'any passat quan la broma arribà al punt culminant, durant les eleccions municipals, en què Cuevas es pre-

sentà a les llistes del partit neonazi Alianza Nacional (AN) per la localitat de Xiva (Foia de Bunyol). La seu d'aquest partit a València havia estat escorcollada per la Guàrdia Civil durant l'operació Panzer, perquè també era la seu del FAS. Qui és considerat líder d'aquesta organització, Juan Manuel Soria, era líder també del nou partit ultra, creat just un any després de l'operació policíaca, i que era hereu dels marginals projectes de Ricardo Sáez de Ynestrillas.

La presència de l'assassí de Guillem a les llistes d'un partit polític de clara orientació neonazi va aixecar la reacció en cadena de tota la societat civil valenciana, des del PSPV i CCOO fins a les associacions d'immigrants, les ONG i entitats com ACPV. En una conferència de premsa convocada a l'edifici Octubre poques setmanes abans de les eleccions, una corrua d'organitzacions van unir forces per denunciar conjuntament aquesta macabra anècdota electoral, i exigiren mesures més eficaces a la Generalitat Valenciana per a barrar el pas als qui emparaven i difonien l'odi. La conferència de premsa serví també per a denunciar la terrible situació que es revivia, amb els darrers episodis violents

protagonitzats per feixistes i neonazis que no havien tingut cap resposta ni policíaca ni judicial. Gairebé tots els partits d'esquerres i nombroses entitats socials i culturals havien estat víctimes d'atemptats, contra les seus i contra els afiliats, durant els darrers mesos. Una situació de terror que impedia el desenvolupament democràtic d'aquestes organitzacions, perquè els segrestava la llibertat sota l'amenaça feixista. Es demanava al govern valencià que fes passes per aturar l'escalada de violència impune. Es demanava la rescissió dels contractes públics amb l'empresa de seguretat Levantina, propietat del líder ultra José Luís Roberto, que ha rebut milions d'euros aquests darrers anys de l'administració valenciana, i es demanava fins i tot la il·legalització dels partits que fomentaren l'odi i la discriminació. Fou l'inici d'un projecte molt més ambiciós orientat a fer realitat aqueixa declaració d'intencions, que es presentà set mesos després sota el nom d'Acció Popular Contra la Impunitat.

Unitat davant un problema comú. El País Valencià té el trist honor de registrar l'índex més alt de violència feixista

Ahir, avui, demà, contra el feixisme

Per tal de commemorar el quinzè aniversari de l'assassinat de Guillem Agulló i per denunciar la impunitat amb la qual actuen els grupuscles d'ultradreta al País Valencià, el col·lectiu independentista Maulets ha organitzat un seguit d'actes a Burjassot, localitat natal de Guillem, per tal d'homenatjar-lo i recordar-lo.

Dissabte, 12 d'abril, hi ha convocada una manifestació (a les 17.30 h, a la plaça de l'Ajuntament) sota el lema: "Ahir, avui, demà, organitza't i lluita contra el feixisme. 15 anys sense Guillem", que s'acabarà en un homenatge al jove maudet assassinat.

A partir de les 19.30 h actuarà a la Casa de Cultura el cantautor xatívi Feliu Ventura. Ja entrada la nit, a les 21.30 h, a l'auditori de Burjassot hi haurà un concert amb 121 db, la Gossa Sorda i Obrint Pas.

Pedro Cuevas, assassí de Guillem Agulló, a l'entrada del judici que el va condemnar a catorze anys de presó, dels quals només va complir quatre.

de tot l'estat espanyol. Ho assenyala l'ONG Movimiento contra la Intolerancia, que va calcular una xifra de 600 agressions durant l'any passat. Esteban Ibarra, president d'aquesta associació, presentà, juntament amb Toni Gisbert (ACPV), la creació de la plataforma Acció Popular Contra la Impunitat, amb la intenció de personar-se com a acusació popular al judici encara en instrucció del cas Panzer. La idea dels col·lectius que en formen part és d'intervenir activament perquè la justícia no deixi impunes els crims d'odi i discriminació, i servir de mur de contenció contra la creixuda de l'extrema dreta al País Valencià. Es tracta de fer costat a les víctimes i tractar de representar i agombolar tota la societat que se sent indefensa davant la brutalitat i la impunitat feixista.

La presència de Cuevas en aquest cas ha fet que s'hi implique també l'Ajuntament de Burjassot, amb els vots favorables de totes les formacions polítiques del consistori, incloent-hi el PP. Actualment encara no hi ha data per al judici, però Acció Popular ha continuat denunciant la situació que encara es viu al país. A principi d'any, la plataforma denunciava un episodi massa similar al de Guillem, produït a la plaça del Cedre de València, on un home de 30 anys va rebre una navallada de quatre centímetres de profunditat víctima d'una cacera nazi en què van participar una desena de caps rapats. José Luís va ser ingressat d'urgència i quasi perdé la vida, per la qual cosa romangué ingressat més de 15 dies en observació. Mentrestant, la policia detingué el presumpte autor de

la punyalada, un jove ultra membre de Yomus i conegut neonazi del barri de Benicalap. Quatre individus més van ser identificats i també van prestar declaració, però tots van ser posats en llibertat al cap de poques hores. Gràcies a la difusió pública d'aquest cas i la insistència de la denúncia de l'Acció Popular, els mitjans de comunicació de tot l'estat espanyol miraren per un moment al País Valencià.

El delegat del Govern espanyol havia defugit responsabilitats després de la denúncia de la punyalada feta per Acció Popular, que exigia resultats, evidentment competència dels responsables de seguretat. Des de la delegació es va parlar de fets aïllats, sense cap mostra d'empatia cap a la víctima. I la setmana següent es produí un nou cas a Castelló. Un jove independentista de Castelló de la Plana fou assaltat de matinada quan tornava cap a casa per un grup d'altres que van tractar de gravar-li una creu gamada a la cara després de clavar-li una pallissa brutal. Totes aquestes agressions, juntament amb l'aparició recent de pallisses i vexacions enregistrades en vídeo a immigrants al barri d'Orriols de València, aterren tot el treball de la Delegació del Govern espanyol en aquest sentit. I el cas Agulló, quinze anys després, ens retorna a aquell començament dels 90, a les mateixes paraules, eufemismes i banalitzacions. L'estat actual de les coses ens remet obligatòriament al passat, i més amb motiu d'aquest trist aniversari.

L'arxiu de la memòria. Amb motiu de l'aniversari de la mort de Guillem, la web www.antifeixistes.org ha posat a disposició del navegant un extens arxiu de notícies sobre el cas, que recull gairebé totes les informacions dels diversos mitjans que van seguir els fets. Una valuosa font documental per a impregnar-se d'allò que fou també una batalla mediàtica entre els qui denunciaven la trama feixista i els qui tractaven de criminalitzar tot un sector social. A més, l'arxiu conté també les notícies de gairebé tots els episodis protagonitzats per neonazis i feixistes durant els vint anys darrers, digitalitzades d'antigues col·leccions personals. Des del GAV i Sentandreu fins el cas Panzer, Acció Radical o l'entramat de José Luís Roberto.